

**Dějiny oděvní kultury
Módní přehlídky-vznik,vývoj**

Vypracovala: Klára Havlíková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI	
UNIVERZITNÍ KNIHOVNA	
Přir. č.	2130653
Signat.	B 15035
Kč	

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146180981

Manekýnky jako dobré múzy módních návrhářů,

každodenně se podílejí na utváření nové módy a pomáhají umělci uvést jeho návrhy mezi široké vrstvy lidí. Při módních přehlídkách musí perfektně ovládat chůzi, mimiku i gesta.

Kdysi krejčí ukazovali své modely jen na kreslených skicách, které se svázaly do alba a to se rozeslalo majetným zákazníkům. Nebo se ušily malé kopie modelů a oblékly se na panenky, které často cestovaly stovky kilometrů, aby se vrátily k majiteli salónu s objednávkou od zákazníka a s uvedenými rozměry. Tento systém se však vyplatil jen tehdy, měl-li majitel malý okruh zákazníků. V období vrcholného baroka začalo období prvních manekýn – byly to loutky, figuríny 80cm vysoké, říkalo se jim pandory. Informovaly o poslední francouzské módě. Děly se na malé a velké pandory. Velká – pro luxusní róby a malá pro domácí negliže. Napoleon zakázal tyto loutky, obával se špionáže. Zmíním se o Rose Bertinové, která byla na dvoře Ludvíka XVI. Označována za mistra módy. Mezi její zákaznice patřila královna španělská, švédská, hraběnka de Talleyrand, poslední milénka Ludvíka XV. Madame du Barry, a dokonce i samotná francouzská královna Marie Antoinetta. Tehdy Rose jezdila za svými zákaznicemi přímo do jejich paláců a navrhovala jim modely podle nejnovější módy. S rozvojem kapitalismu v druhé polovině 19. století se počet zákazníků módních salónů tak zvýšil, že staré formy propagace už nemohly plnit svoji funkci. Kromě toho se značně zvýšil počet samotných salónů módy, a to zrodilo konkurenci. A právě tehdy přešlo privilegium být propagátorkami nové módy z dvorních dam na herečky.

Americký vědec Alain Brockman ve své knize *Tendence módy a jejich průkopníci* napsal: „V této době byly herečky zpravidla výjimečné osobnosti obdařené jemným vkusem a velkým osobním kouzlem. Byly to ženy, které dovedly velkolepě nosit své toalety, a když vystupovaly před publikem oblečené do modelů zhotovených předními pařížskými salóny, tím nejvhodnějším způsobem předváděly a propagovaly módu“.

První profesionální manekýnky začaly pracovat v salónu Charlese Wortha. Nejdříve v této roli vystupovala jeho manželka, která byla ve své době považována za jednu z nejkrásnějších žen Paříže. Později začal Worth k tomuto účelu využívat hezkých švadlen. Jeho nápad měl takový úspěch, že se brzy rozšířil do dalších salónů.

Majitelé se neuzavírali mezi stěny svých salónů. Worth a po něm Poiret se snažili předvádět své modely všude.

Manekýnky pocházely zpravidla z dělnických rodin, což ovšem neodpovídalo duchu salónů haute couture a poněkud to šokovalo jejich klientelu. V roce 1924 vybral známý francouzský návrhář Jean Patou během své cesty po Spojených státech společně s redaktorem časopisu *Voque* šest amerických děvčat z vyšší společnosti, vyškolil je a přivezl je do Paříže jako své manekýnky. Američanky měly obrovský úspěch a profese manekýnky získala na prestiži. Manekýnky představovaly a představují ideál ženy své doby a ve své osobě jako by koncentrují všechny přednosti svých současnic: přirozenost a prostatu ve dvacátých letech, schopnost a přičinlivost v poválečném období, rozhodnost a uvolněnost v šedesátých letech a eleganci i nezávislost v naší době.

Manekýnky jsou vlastně spoluvůdkyně nové módy. Vždyť na tom jak novou kolekci předvedou závisí, zda bude nová móda přijata kladně či záporně. Jsou také prvními kritiky návrhářovy práce.

Slovo manekýnka je odvozeno od slova manekýn, které původně označovalo krejčovskou figurínu ke zkoušení oděvů. V minulosti na módních přehlídkách nesměla manekýnka vkládat do modelů nic osobního. Dnes se se změnou názorů na módu změnil i styl předvádění oděvů. Také se změnilo to, že móda kterou předvádějí, je určena obyčejným lidem, všem lidem bez rozdílu společenských vrstev.

Co jsme mohli spatřit na módních přehlídkách od první poloviny 20.století.

Období velké pařížské módy spadá přibližně do prvních **tří desetiletí 20.století**. Mezi průkopníky patří Jeane Lanvinova, dává svým modelům určitou avantgardu. Dále Madeleine Cérutová, madam Paquinová či Christoph Drecol, bez nichž by nikdy nemohl vzniknout úžasný rozmach odvětví, jež jsme si zvykli nazývat HAUTE COUTURE a která je dodnes přes všechny ekonomické otřesy průkazem příslušnosti k nejvyšší společenské třídě a předmětem nadšeného zájmu skutečných znalců módy. Haute Couture byla od počátku určena výhradně bohatým ženám. Na módních přehlídkách byly vidět překrásné modely ušité z vysoce kvalitních tkanin, objevovaly se různé vzory, nákladné výšivky, složité střihy a nedostižné ruční zpracování měly pochopitelně velmi vysokou hodnotu. Ale ne jen módní přehlídky zaručovaly takovou podívanou. Módní tvůrci nechávali své nádherné dámské oděvy zveřejňovat na kresbách malířů. Vzácné kresby, otiskovali v luxusních módních žurnálech, nebo je uchovávaly v muzeích jako cenné dokumenty.

Paul Poiret (tvůrčí vizionář), uspořádal obrovskou slavnost pod názvem Tisíc a jedna noc - která vešla do dějin, okázale nádherný večer nejvyšší společnosti, spojený s divadelním představením, baletem, tancem a samozřejmě s módní přehlídkou luxusních rób.

Na módních přehlídkách se začaly objevovat oděvní kompozice z Dálného východu, také modely s nádechem humoru.

Překvapivou podívanou návštěvníkům módních přehlídek té doby byly jistě modely od Coco Chanel plné svobody a uvolnění, byl to velký převrat ve světě módy.

Léta nacistické okupace Francie,

druhá světová válka citelně ovlivnila činnost pařížských modelových domů. Jejich módní přehlídky byly sice zpočátku stále velkou podívanou, ale návštěvnice sedí v salónu v obyčejných svetrech a sukních. Délky večerních šatů se pro nedostatek tkanin nosí hodně krátké, nejvyšší možný počet modelů kolekce je 70. V této smutné době se modelové domy zavíraly jeden po druhém - rezervy tkanin, kůže, nití a všech ostatních potřeb se vyčerpaly. Tím se značně omezily i módní přehlídky.

50.léta,

přinesla nový duch módy - žena se stává zbožňovanou modlou, symbolem obdivu a krásy. Na módních přehlídkách se objevují krásy plného poprsí, které svírá těsně přiléhavý živůtek do vosího pasu. Návštěvníci přehlídek obdivovali nejsvůdnější výstřihy, široké řasení sukní, dlouhé až ke kotníkům. Široké i malé klobouky.

60.léta,

na módních přehlídkách se objevují manekýnky v podobě ženy vypadající zdravě, úhledně a sportovně. Krátký rovný účes, kratinké sukně, podkolenky nebo holínky. Ideál krásy byla legendární modelka Twiggy.

Stále častěji se objevuje avantgarda.

70.léta,

módní tvůrci své manekýnky oblékají do avantgardních modelů,kombinují se délky mini a maxi.Společenským večerům vládne „diskomóda“.Dosud největší volnost v odívání v historii.Dovoleno je vše.

Do 90.let,

krásné manekýnky oděné do modelů od módních tvůrců,chodily po molu,kde je sledovaly stovky očí návštěvníků.Módní show se konaly venku,v místnostech,i jako součást jiných slavností (připomeňme si dříve zmiňovanou Tisíc a jedna noc).

V 90.letech,

se stal chrám Šikukoji v japonském Kjótu místem jedné z nejzvláštnějších módních přehlídek.Navrhl ji André Courrèges a událost přivedla do chrámu více než tisíc lidí.Každý model se stal neskutečnou sochou surrealistických forem ze dřeva,hliníku,papíru,plastických hmot a zrcadel.Atmosféra přehlídky brala divákům dech,směšoval se v ní sen s realitou,publikum ovládla nesmírná síla emocí,umocněná světlem,hudbou,dekoracemi a pohybem modelek.

20.léta,

móda a módní svět se kolem 20.století stal něčím mimořádným.Módu sledují snad všichni,řídí se podle ní,utváří názory a postoj k životnímu stylu.

Dříve módní přehlídka představovala klidnou klasiku,přerušovanou pouze ohlašováním čísel a popisem modelů,dnes září desítky světel,hudba zní,manekýnky se střídají jedna za druhou.Obvyklá atmosféra módní přehlídky.

Před mnoha lety by to byl pro návštěvníky přehlídek překvapení a možná i šok.Krásné manekýnky,ladně se pohybující po pódiu,ale ve skutečnosti představují sochy.Nejen dokonalými postavami,ale zejména tvářemi a vlasy.Obojí je hustě natřeno bílou barvou,zatímco oči a obočí konturovala nejčernější čern.Rty výrazně červené.Dnes jsou takto pojaté přehlídky zcela běžné.Stále častěji se vyskytuje i nahota.

Módní přehlídky jsou určeny většinou k propagaci nových modelů (kolekcí) módních tvůrců či módních domů.Ale také pro charitativní účely.Např. americký módní návrhář Calvin Klein uspořádal před lety obrovskou módní show-na 350 mladých lidí zaplnilo pódium triky,džínsy,plavkami apod.Výtěžek milion dolarů tvůrce věnoval na výzkum boje proti AIDS.

Ve světě módy už dávno nemá hlavní slovo pouze Francie. Ve slunné Itálii prosperuje nemenší počet skvělých módní tvůrců i modelových domů, které se pyšní nádhernými tkaninami a návrhy. Móda z USA v obrovské invazi ovlivňuje nejen trh na americkém kontinentu, ale pronikla i do Evropy. Stará dobrá Anglie už také poznala, že současná móda nevystačí jen s vytříbeným konzervatismem. A tak kromě evropských států, zejména Německa, dříve bez jakýchkoliv výrazných tradic v odvětví módy, do hry v poslední době silně vstupuje Orient. Nicméně kolébka světové módy a především módních přehlídek přece jenom zřejmě navěky zůstane Francie, je zakotvena ve vzrušující atmosféře kdysi nejveselejšího města světa, v Paříži.

Ústav odívání Kjótu

Šaty dělají člověka. Oděv-nezáleží na tom, zda se jedná o sárí, kimono či kostým do zaměstnání-je základním klíčem ke kultuře, třídí příslušnosti, osobnosti, ba dokonce náboženskému vyznání. Ústav odívání v Kjótu (KCI) zkoumá význam odívání ze sociologického, historického a uměleckého hlediska. Byl založen v roce 1978 a dnes má jednu z celosvětově nejrozsáhlejších oděvních sbírek. Uspořádal již také řadu tuzemských a mezinárodních putovních výstav. Od počátku se zaměřil zejména na západní dámské odívání, z nějž se mu podařilo shromáždit širokou škálu historických kostýmů, spodního prádla, obuvi a módních doplňků pokrývajících období od počátku 18. století do současnosti. Oděvy jsou odborně naaranžovány na figurínách. Zde se nekonají módní přehlídky se živými manekýnkami, ale s výstavou, jejíž dominantu jsou figuríny oděné do překrásných oděvů. Počínaje vzácnými poklady, jako je železný korzet a vyšívání živůtek ze 17. století, a konče modely z návrhářských dílen našich současníků, jako jsou Yves Saint Laurent a Calvin Klein, podává sbírka vyčerpávající přehled o vývoji dámské módy.

KYOTO COSTUME INSTITUTE

Ústav se usilovně snaží proniknout k samé podstatě odívání. Chce odhalit, co hýbe módou a vynalézt metodu předvídající budoucí módní vývoj. Dospěl k poznání, že oblečení vyjadřuje základní lidské pocity a způsob vyjádření těchto pocitů se časem mění.

KCI se od prvních dnů existence soustředil na obohacování sbírky a plánování výstav, na nichž pak představoval skvělé výsledky své práce.

Sbírece se podařilo obsáhnout období od počátku 17. století do současnosti a schraňuje i tak vzácné poklady, jako jsou železný korzet a vyšívání živůtek z doby alžbětinské doby.

Celé 18. století je ve sbírce rovnoměrně zastoupeno dámskou a pánskou módou, avšak počínaje 19. stoletím nabývá výraznou převahu dámská garderoba, neboť KCI má pocit, že zobrazuje dobový ideál krásy mnohem věrněji než pánské oděvy. Ve stejném duchu pokračuje kolekce 20. století, pro niž se podařilo získat modely vytvořené světoznámými návrháři.

Klíč k úspěchu

Prvním velkolepým počinem KCI byla výstava „The Evolution of Fashion 1835-1895“, která se konala v roce 1980 v National Museum of Modern Art v Kjótu.

Mají-li se oděvy ukázat v pravém světle, pak vyžadují zcela jiný přístup než obrazy či sochy. KCI například pravidelně používá panny a instalací napodobuje živou módní přehlídku, což většina muzeí uznala jako efektní a účinné předvedení exponátů.

Svět uznal figurny za senzační vynález: používá je čtyřicet osm muzeí v jedenácti státech včetně Musées de la Mode et du Costume v Paříži, Victoria and Albert Museum v Londýně a Metropolitan Museum of Art v New Yorku.

Za nesmírně důležité KCI považuje rovněž ustrojení panen. V první řadě věnuje velkou péči věrnému zachování příznačné siluety jednotlivých období. Dále přesně dbá na co nejpresnější reprodukování dobové módy, což vyžaduje oděv se všemi doplňky (klobouky, rukavicemi, obuví, kabelkami apod.). Pomocí soudobých plakátů, módních časopisů, obrazů a fotografií se pak snaží vytvořit náležitou atmosféru. Figuríny v gala a tradičních pózách vypadají tak živě, jako by se vrátili z dávných časů a čirou náhodou zabloudili na výstavu.

ODĚVNÍ VÝSTAVY PRO SVĚT

V roce 1989, u příležitosti 200. výročí Velké francouzské revoluce, uspořádal KCI v National Museum of Modern Art v Kjótu výstavu „Revolution in Fashion 1715-1815“. Expozice zobrazila sled dramatických změn v odívání, které proběhly v bouřlivé době francouzských revolucí. Ve vitrínách se skvěla celá škála oděvů od oslňující rokokové dvorní módy po prosté bavlněné šaty počátku 19. století. Dynamický přesun od zdobného rokoka, pěstovaného královským dvorem, k jednoduchému klasicistnímu stylu napoleonské doby plně vyjadřuje dopad Francouzské revoluce na další dějinný vývoj. Dále představila díla uznávaných výtvarníků a modních návrhářů 20. století, kteří se pokusili nově interpretovat vztah oděvu a lidského těla. Tyto výstavy mají rekordní počet návštěvníků.

Jak se bude móda vyvíjet v 21. století? koncem 19. století jen hrstka osvícenců věřila, že ženy jednou vysvobodí ze šněrovaček, avšak nikdy by je nenapadlo, že přijde den, kdy dámy obléknou sukně odhalující stehna. Proto je snadné si představit, jak překvapivé novinky nás čekají a jaké oblečení si lidé oblíbí v blízké budoucnosti. Dost možná, že budoucí proměny lze letmo zahlédnout v přehledu módy minulosti zasazené do historického kontextu.

A jaká bude propagace nových modelů, změní se módní přehlídky? Nebo vymizí úplně a nahradí je internet? To ukáže až budoucnost.

Použitá literatura:

Móda-Vjačeslav Zajev,
Móda 18.,19. a 20.století,
50 světových módních tvůrců,
Internet.

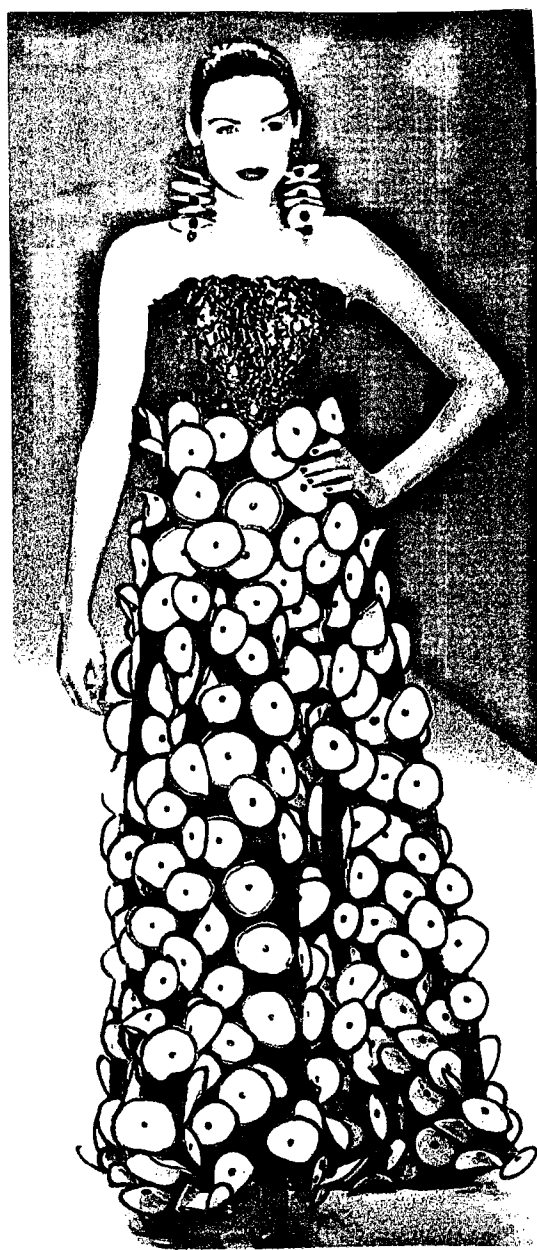
Dvě kreace Paula Poirera v tvůrčí vizi nového století (1911 a 1923).

Hliník a plastik - revoluční vize 60. let zapůsobila na mezinárodní módu jako smršť

V roce 1992 na veletrhu Moda Berlin Rabanne představil mistrovskou řadu haute couture.

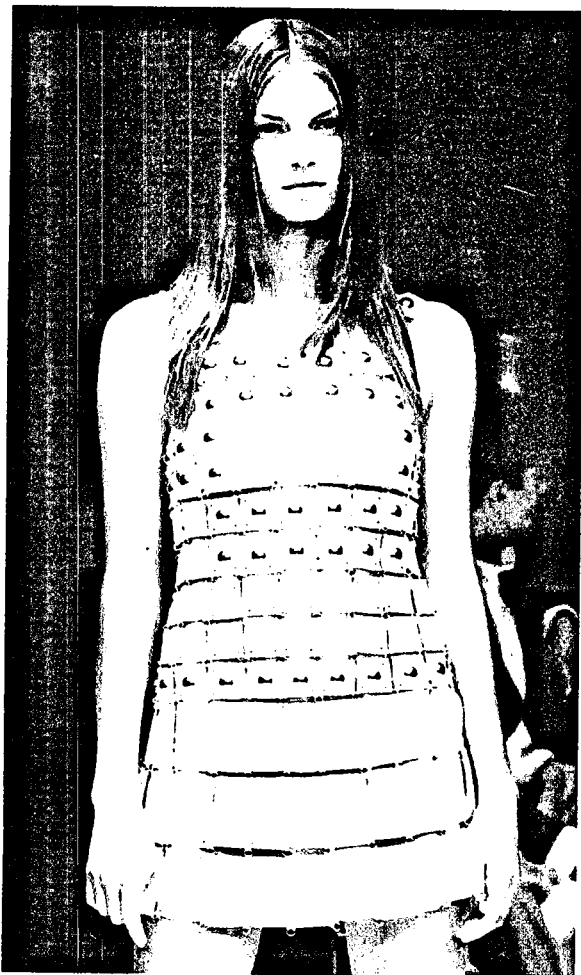

Přes nevídaný extremismus světový tisk jako nejpозорuhodnější model ze všech sezonních kolekcí haute couture tehdy určil naprostý opak - černé večerní šaty. Byly zhotoveny ze stuh z organtýnu a zlatého lamé (1997).

Senzací Paříže i mezinárodních médií se v roce 1997 stala Gallianova přehlídka v parku Bagatelle. Supermodelky tu jakoby sestoupily z obrazů Gustava Klimta či Alfonse Muchy.

Matný kovový lesk rozehrál také v kolekcích prêt-à-porter 1998/99...

...a občas jej převedl do luxusních tkanin

Úchvatná večerní kreace z kolekce couture (1999) z exkluzivní tkaniny.